

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Атамась Галина Павлівна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки
Одеський національний технологічний університет
ORCID: 0000-0002-2830-1580
galya.atamas25@gmail.com

Згадова Наталія Сергіївна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки
Одеський національний технологічний університет
ORCID: 0000-0003-4585-9620
natali.morozuk225@gmail.com

Малевиц Олег Вікентійович

аспірант кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки
Одеський національний технологічний університет
ORCID: 0009-0002-0109-4355
od210292mov@gmail.com

У статті висвітлюються проблеми, пов'язані з сутнісною характеристикою поняття «безпека підприємницьких структур». Розглядаються передумови та чинники економічної безпеки підприємництва на регіональному рівні. Оцінюється залежність економічної безпеки підприємницьких структур від ефективності функціонування суб'єктів господарювання з виділенням їх на великі, середні та малі. Визначено фактори утворення сприятливих передумов зміцнення економічної безпеки підприємництва, врахування яких призведе до мінімізації загроз у їх ефективному розвитку. В статті висвітлюються питання економічної безпеки підприємницьких структур, яка є невід'ємною складовою успішного функціонування будь-якого підприємства, що сприяє його стабільності, розвитку та здатності протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам. Безпека підприємства охоплює не лише фінансові аспекти, але й забезпечення його юридичної, організаційної та технічної безпеки, що дозволяє зберігати високий рівень конкурентоспроможності. Тому ефективне управління економічною безпекою є пріоритетом для забезпечення стабільного функціонування підприємства в умовах мінливого економічного середовища. Особливу увагу приділяється економічній безпеці підприємств на регіональному рівні. Підприємства, що працюють в певних економічних зонах, стикаються з конкретними проблемами та викликами, що виникають через місцеві умови, інфраструктурні обмеження, специфіку регіональних ринків праці та ресурси. Регіональні чинники, такі як рівень розвитку інфраструктури, доступ до фінансових ресурсів, місцеві нормативно-правові акти, можуть впливати на загальний рівень економічної безпеки підприємницьких структур, змушуючи їх адаптуватися до специфічних умов регіону. Приділяється увага ефективності функціонування суб'єктів господарювання, яка також визначається їх розмірами. Великі підприємства, як правило, мають більший фінансовий резерв і можуть використовувати масштаби для зниження витрат і ризиків. Проте, через свою складність і розгалужену структуру, вони можуть стикатися з проблемами управління та координації. Середні та малі підприємства, з іншого боку, мають більшу гнучкість і здатність швидко реагувати на зміни в ринковій ситуації, але часто не володіють достатнім фінансовим ресурсом для забезпечення своєї економічної безпеки. Тому враховувалися розміри підприємства при розробці стратегій забезпечення його економічної безпеки, адже кожен тип бізнесу має свої особливості і потреби.

Ключові слова: підприємництво, підприємницьке середовище, фінансова безпека, економічна безпека, ефективність, дохід, загрози, суб'єкт підприємництва; система фінансової безпеки.

DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2025.1.1>

Постановка проблеми у загальному вигляді. Провідною формою господарювання країн з ринковою економікою є підприємництво. Підприємництво у широкому розумінні представляє особливий вид діяльності, який характеризується самостійністю, ініціативою, відповідальністю, ризикованістю на досягнення максимального

фінансового результату – доходу (прибутку). Розвиток підприємництва залишається надзвичайно актуальним питанням на сучасному етапі ринкових перетворень в економіці нашої країни, пов'язаних з пандемією та війною. Підприємництво, залишаючись ризиковою сферою потребує безпечного функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі немає загально визнаного поняття «економічна безпека підприємництва» та обмежена кількість наукових праць з цієї проблематики, але є автори, які підкреслюють основні аспекти підприємництва, З.С. Варналія [3], Г.В. Козаченко [4], Е.І. Данілова [13].

Проблеми теорії безпеки підприємницьких структур висвітлюються в працях науковців, які присвячують дослідження економічної безпеки держави (регіону) та її складових В.І. Фучеджи [13], В. Прохорова, Х. Залуцька, Т. Масла [8], В.В. Байдала, А.А. Якимовська [14].

Аналіз наукових досліджень вітчизняних учених засвідчив значну кількість праць, присвячених безпеці підприємницьких структур та її впливу на підвищення конкурентоспроможності підприємств у різних галузях. Водночас актуальним залишається питання розробки ефективних підходів для досягнення стратегічних і тактичних цілей господарської діяльності підприємств. Додаткового вивчення потребують механізми управління ризиками, оптимізації ресурсів та адаптації бізнес-моделей до змін економічного середовища.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблематика забезпечення безпеки підприємницьких структур залишається багатогранною та потребує подальшого дослідження, оскільки зміни у глобальному економічному середовищі та внутрішніх умовах господарювання висувають нові виклики для підприємств різних форм та масштабів. Хоча теоретичні засади економічної безпеки активно досліджувалися, низка важливих аспектів залишається невирішеною.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення кола проблем, пов'язаних з безпекою підприємництва з ціллю утворення сприятливих передумов зміцнення економічної безпеки підприємницьких структур на регіональному рівні.

Результати дослідження. Сучасне підприємництво є рушієм розвитку національної конкурентоспроможної економіки. Підприємництво є важелем для зміни ефективної структури економіки країни. Як показує практика, підприємництво реалізується у всіх галузях національної економіки, де присутня нова ідея у вирішенні виробничих, маркетингових, технологічних та інших процесах, є творчий підхід, нові нестандартні рішення на шляху досягнення фінансового успіху [1]. Підприємці завжди концентрують свої дії на розвиток перспективних та креативних напрямків господарської діяльності, віддача від яких може перевершувати середні аналогічні показники інших учасників ринку. Але ризики ускладнюють функціонування та розвиток сучасного підприємництва. Тому перспективу розвитку підприємницьких організацій ми пов'язуємо з безпекою та уникненням ризиків.

Поняття «безпека» відомо дуже давно (у перекладі з грецької термін «безпека» означає «володіти ситуацією»). Термін походить від лат. *Securitas*, а поняття «безпека» взагалі вживається досить широко, асоціюється на інтуїтивно-побутовому рівні з надійністю, захищеністю, усталеністю, збереженістю, нешкідливістю і тому здається доступним та зрозумілим. В економіці

значення слова «безпека» означає не стільки відсутність турбот і клопоту, як стан, в якому господарюючому суб'єкту нічого не загрожує [2].

У найпоширенішому сенсі безпека розглядається як деякий об'єктивний стан, в якому, за сприйняттям людини або групи людей, життю або діяльності нічого не загрожує, тобто:

- відсутні загрози;
- загрози незначні і на них можна не звертати уваги;
- загрози можна подолати за допомогою відповідних способів захисту;
- загрози можна пережити (прийняти), а потім здолати їхні наслідки [3].

Поняття «безпека» стосовно підприємництва є дуже широким, оскільки у ньому узагальнено багато видів безпеки. Серед видових понять «безпека» стосовно підприємства важливе місце належить його економічній безпеці.

Поняття «економічна безпека», як відомо має свій історичний шлях. На початку ХХ ст. все частіше почали пов'язувати безпеку на державному рівні з економічними і політичними факторами. Наприклад, в США при президенті Ф. Рузвельті був створений Комітет з економічної безпеки, а у 1935 році був виданий Акт з питань економічної безпеки. З середини 80-х років ХХ ст. термін економічна безпека став офіційно використовуватися на міжнародному рівні, коли на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН була прийнята резолюція «Міжнародна економічна безпека», а на 42-й сесії була проголошена Концепція міжнародної економічної безпеки [4].

Під впливом світової науки, а також політичних тенденцій в Україні в 1990-х роках з'являються роботи з проблем глобальної безпеки, національної безпеки і економічної безпеки держави, як складової національної безпеки. Ці перші наукові праці послужили поштовхом для розвитку концепції економічної безпеки підприємництва (фірми, підприємства).

Вектори, за якими розглядається концепція економічної безпеки в науковій літературі, найчастіше має такі направлення:

- 1) розробка єдиної термінології концепції економічної безпеки;
- 2) класифікація видів безпеки (або загроз безпеці);
- 3) розробка єдиної методики оцінки (діагностики) рівня економічної безпеки (визначення єдиного критерію економічної безпеки; формування системи показників економічної безпеки) та підприємства;
- 4) побудова системи економічної безпеки і управління нею;
- 5) формування нормативно-правової бази з питань економічної безпеки та інше.

Така концепція дозволяє вченим формулювати термін «економічна безпека» за різними підходами, а саме:

- перший, за умов збереження майна, як умови стабільної роботи підприємця (фірми, організації);
- другий, це ресурсно-функціональний підхід, один з найбільш розповсюджених серед визначень, суть якого зводиться до того, що економічна безпека – це

ефективне використання всіх видів ресурсів, якими володіє підприємець (фірма, підприємство);

– третій передбачає конкурентний підхід. В його рамках під економічною безпекою розуміють наявність конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів і організаційної структури підприємства його стратегічним цілям і завданням.

– четвертий підхід – це системний підхід, який орієнтований на розкриття властивостей стійкості фірми (підприємства) як системи. Відповідно до нього економічна безпека є станом об'єкта в системі його зв'язків з точки зору його стійкості (самовиживання) та розвитку в умовах внутрішніх та зовнішніх загроз, дій непередбачуваних та складно прогнозованих факторів [5].

За кожним з цих підходів вчені – економісти застосовують велику кількість визначень щодо економічної безпеки організацій (фірми, підприємства), хоча єдиної думки щодо цих визначень доки не існує. Але, використовуючи ці підходи можна окреслити чинники від яких залежить рівень економічної безпеки підприємства, а це конкурентоспроможність, фінансова стійкість та платоспроможність, наявність ресурсів та їх ефективне використання, оптимальна галузева структура економіки тощо. У цьому контексті економічну безпеку підприємства слід розглядати як такий стан системи регулювання, за якого дотримуються гарантії захищеності життєво важливих інтересів окремо взятих суб'єктів підприємницької діяльності та підприємства загалом від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Економічна безпека підприємства має вагомий вплив на соціально-економічний розвиток держави, є складовою суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень державної влади та позитивно впливає на створення умов безпечного підприємницького середовища, забезпечуючи високий рівень функціонування первинної ланки економіки (підприємства).

Ефективність рівня економічної безпеки підприємства залежить від економічно-правового середовища,

створеного для ведення підприємницької діяльності. Критерій ефективності, який би адекватно відображав рівень економічної безпеки підприємництва (на регіональному рівні) у часовому просторі формується у наступному порядку: спочатку проводиться аналіз стану розвитку підприємництва регіону; потім розраховуються показники рівня економічної безпеки підприємства у розрізі її внутрішньої структури та наводиться оцінка рівня економічної безпеки підприємства у галузевому розрізі.

Для того, щоб оцінити економічну безпеку підприємницької діяльності країни або окремого регіону необхідно обрати індикатори утворення передумов формування економічної безпеки підприємництва. Такими індикаторами можуть бути:

- рівень демократизації суспільства;
- якість життя та рівень доходів населення;
- стан розвитку підприємництва в державі (регіоні) за кількістю підприємств та зайнятого в них працездатного населення і обсяги виробництва та реалізації ними продукції;
- розвиненість ринкової інфраструктури;
- ефективність і стабільність податкової політики та системи державного регулювання підприємницької діяльності та ін. [3].

Наведемо аналіз стану та розвитку підприємницьких структур в Одеській області, що допоможе оцінити деякі чинники передумов економічної безпеки в регіоні (табл. 1).

Оцінюючи стан підприємницьких структур Одеського регіону за умов поділу їх на великі, середні та малі можна відмітити, що загальна середньорічна їх кількість у динаміці скоротилася на 33% і складає у звітному, 2022 р., 17065 одиниць (табл. 1). В загальному складі підприємницьких структур підприємства малого бізнесу складають найбільший відсоток – 95,1% (2022 р.). А мікропідприємства у складі малого підприємництва – 83,9% (2022 р.). Щодо показника – середньорічна чисельність працівників, які зайняті у бізнесі, то він має загальну тенденцію

Таблиця 1

Аналіз стану та розвитку підприємницьких структур в Одеській області

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., %
Середньорічна кількість діючих підприємств, всього, од.	25465	23962	17065	67,0
у т.ч. – великі	20	22	18	90,0
– середні	926	916	826	89,2
– малі	24519	23024	16221	66,2
з них мікропідприємства	21431	19962	13619	63,5
Середньорічна чисельність працівників які зайняті в підприємствах, всього, тис. чол.	292,4	304,5	264,3	90,4
у т.ч. – великі	29,9	36,7	25,5	85,3
– середні	152,7	151,1	143,8	94,2
– малі	109,8	116,7	95,0	86,5
з них мікропідприємства	47,2	52,0	39,8	84,3
Обсяг реалізованої продукції підприємствами, всього, млн грн	427108,5	573808,6	465125,6	108,9
у т.ч. – великі	125083,3	172023,5	145499,0	116,3
– середні	181932,5	242290,9	202538,6	111,3
– малі	120092,7	159494,2	117088,0	97,5
з них мікропідприємства	40232,5	53785,1	37451,6	93,1

Джерело: сформовано автором за [1; 15]

до зменшення з 292,4 тис. чоловік у 2020 р. до 264,3 тис. чоловік у 2022 р. (зменшення на 9,6%). Найбільшу частку у загальному складі працюючих мають середні за розміром підприємницькі структури – 54,4% (2022 р.). Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), який за період підприємницької діяльності (2020-2022 рр.) отримали всі види підприємств зростає. Зростання обумовлено збільшенням його у великих та середніх підприємствах. Узагальнюючи, можна відмітити, що в Одеській області є виробничо-ресурсні чинники, які б позитивно впливали б на ефективний розвиток підприємницьких структур при відповідному рівні економічної безпеки.

Поглиблюючи аналіз можна оцінити на графіку, скільки підприємств (фірм, організацій) припадає на 10 тис. наявного населення Одещини (рис. 1).

Статистичні дані, наведені на графіку свідчать про те, що за період з 2010 р. до 2020 р. в Одеському регіоні на 10 тисяч наявного населення не приходилося жодного великого підприємства. Кількість середніх коливається по роках і у 2020 р. становило 5 підприємств. Кількість малих організацій (фірм) зросла з 100 одиниць у 2010 р. до 103 одиниць у 2020 р., відповідно мікропідприємств з 86 до 90 одиниць, що слало приріст у 4,7%. Під час війни в Одеському регіоні суттєво скоротилася чисельність діючих підприємств, тому в умовах сьогодення доцільно шукати позитивні елементи стану передумов зміцнення економічної безпеки підприємництва, серед яких активними є такі: як проведення постійної активізації підприємницької діяльності через залучення до неї значної кількості працездатного населення та збільшення сектору малого підприємництва.

Розвиненість ринкової інфраструктури Одеського регіону та відповідний виробничий потенціал дозволяють підприємницьким структурам (організаціям, фірмам) отримувати відповідний дохід. Підприємств, які одержали прибуток в 2021 р. було 72%, в 2022 р. – 64%, а в 2023 р. – 68% від їх загального обсягу. Нажаль

решта отримали збиток. У 2023 році частка підприємств, що отримали збиток становила 31,7%, (сума збитків склала 16414,5 млн грн). Найбільший відсоток збиткових підприємств до загальної кількості підприємств даного виду діяльності спостерігався у підприємствах сфери тимчасового розміщування й організації харчування (44,6% у 2023 р. проти 55,3% у 2022 р.), операцій з нерухомим майном (42,2% проти 49,2%), фінансової та страхової діяльності (41,3% проти 39,8%). Найбільші обсяги збитку отримали збиткові підприємства транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності (4970,2 млн грн), промислові підприємства (3751,6 млн грн), підприємства операції з нерухомим майном (2040,4 млн грн), оптової та роздрібною торгівля; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (1743,2 млн грн).

Показники прибутковості (рентабельності) для наочності наведемо у вигляді діаграми рентабельність підприємницьких структур Одеської області, що є ключовим показником їхньої ефективності та стійкості в умовах сучасного ринкового середовища. Аналіз економічних показників свідчить про значну варіативність рівня рентабельності залежно від галузі, розміру підприємства та рівня інноваційної активності. Важливими факторами, що впливають на прибутковість, є доступ до фінансових ресурсів, ефективність управління, податкове навантаження та регіональна інфраструктура (рис. 2).

Рентабельність підприємств Одеської області від операційної діяльності найвищого рівня сягала в 2021 р. – 9,5%, а найменшою була у 2022 р. – 3,4% (рис. 2). Нерентабельними підприємницькі структури були у 2015 році. Це свідчить про наявність негативних елементів стану передумов щодо зміцнення економічної безпеки підприємництва. Причинами є нестача фінансових ресурсів, а саме – неплатоспроможність клієнтів, недоступність кредитних коштів і власного капіталу бізнесу тощо. Для того щоб змінити ситуацію необхідно налагоджувати ефективну систему самоорганізації суб'єктів підприєм-

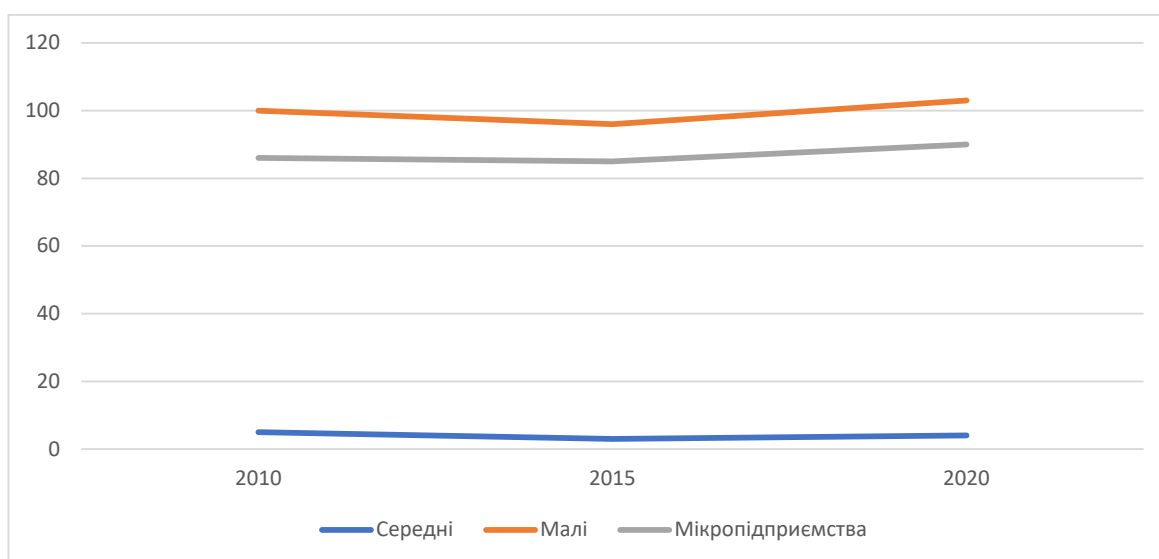

Рис. 1. Наявність підприємств, що припадає на 10 тис. наявного населення Одеського регіону
Джерело: сформовано автором за [1; 15]

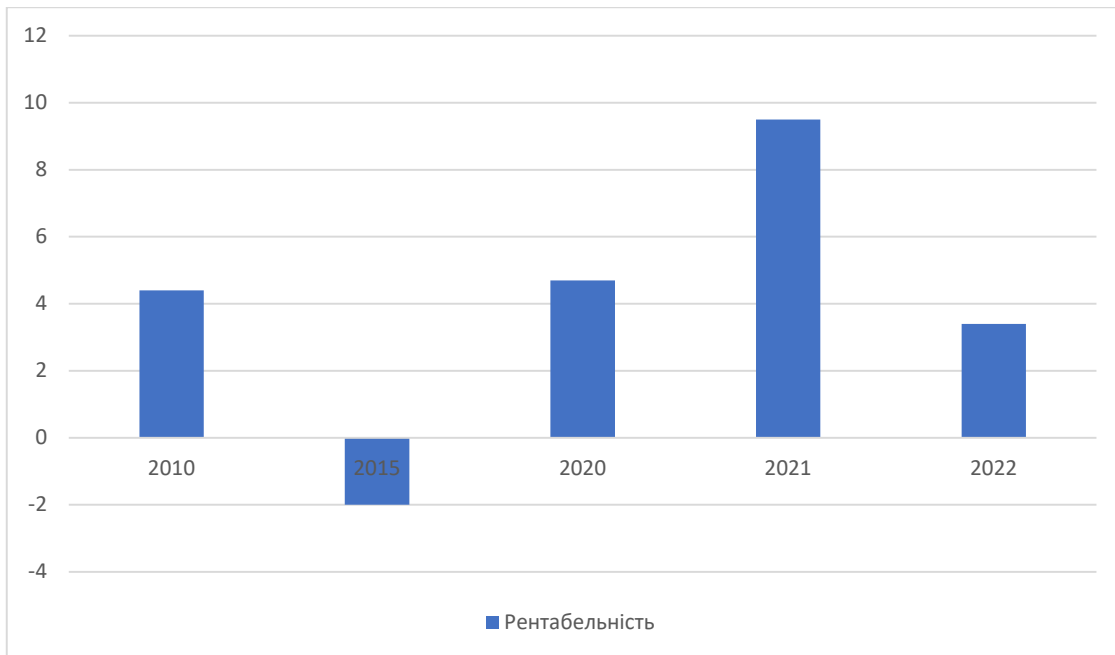

Рис. 2. Рентабельність підприємницьких структур Одеської області

Джерело: сформовано автором за [1; 15]

ницької діяльності та підвищувати рівень доступності для підприємств фінансово-кредитних ресурсів.

Розглянувши економічну безпеку підприємництва за умов його рівня розвитку, за якого відбуваються гарантії захищеності життєво важливих інтересів окремо взятих суб'єктів підприємницької діяльності за поділом їх на великі, середні та малі відмічаємо задовільний рівень їх економічної безпеки. Але рівень економічної безпеки підприємництва не є статичним показником і може змінюватися під впливом внутрішніх та зовнішніх загроз, які, наприклад, пов'язані сьогодні в країні з війною та фінансово-економічною кризою. Тому і надалі треба нарощувати рівень економічної ефективності функціонування підприємницьких суб'єктів господарювання щодо ресурсного забезпечення виробничо-господарської та фінансової діяльності, формування необхідної матеріально-технічної бази

Висновки. Проблема економічної безпеки підприємницьких структур, особливо в умовах економічної нестабільності та регіональних особливостей, потребує комплексного підходу та активної реалізації заходів, спрямованих на зміцнення підприємницького середовища. Аналіз стану підприємницьких структур Одеського регіону показує, що значна кількість факторів залиша-

ється недосконалою, що створює загрози для стабільного розвитку підприємництва.

Реалізація запропонованих заходів, таких як активізація підприємницької діяльності, підвищення доступності фінансових ресурсів, розвиток інноваційно-інвестиційного клімату та підтримка малого бізнесу, стане запорукою створення безпечного підприємницького середовища. Це, у свою чергу, сприятиме забезпеченню стабільного економічного зростання, підвищенню конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємницьких структур Одеського регіону.

Особливу увагу слід приділити розвитку механізмів самоорганізації підприємницьких суб'єктів, що дозволить більш ефективно вирішувати проблеми доступу до ресурсів та адаптації до економічних викликів. Крім того, посилення інноваційної активності забезпечить стійке зростання та зміцнить економічну безпеку не лише на регіональному, а й на національному рівні.

Таким чином, системний підхід до вирішення проблем економічної безпеки підприємницьких структур, розробка та впровадження ефективних стратегій управління, адаптованих до специфіки регіону, дозволить створити стабільні передумови для довгострокового розвитку підприємництва та зміцнення економічної безпеки на всіх рівнях управління.

Список використаної літератури:

1. Атамась Г. П. Роль аналізу в розвитку підприємництва на ринкових засадах. Збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку економіки: світові та національні аспекти» (м. Одеса, 18 листопада 2022 р.), ОДАУ. Одеса, 2022. С. 3–4. URL: https://economics.net.ua/files/science/admin_men/2022/tezy.pdf
2. Етимологічний словник української мови: в 7 т. Т. 1 : А–Г / укл.: Р. В. Болдирета ін. ; редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. ; АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наук. думка, 1982. 631 с.
3. Економічна безпека: навч. посіб. /за ред. З. С. Варналія. Київ : Знання, 2009. 647 с.
4. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. Київ : Лібра, 2003. 280 с.

5. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія / за ред. В. М. Геєця. Харків : ІНЖЕК, 2006. 240 с.
6. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області. 2023. URL: www.od.ukrstat.gov.ua
7. Фучеджи В. І. Характеристика структурних елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
8. Прохорова В., Залуцька Х., Масла, Т. Механізм управління розвитком сучасних підприємств як адаптаційна перевага їх стратегічного функціонування. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2021. Вип. 11 (22).
9. Хлівна І. В., Ліхоносова Г. С. Обліково-контрольне забезпечення фінансової діяльності суб'єкта господарювання. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 5 (16). С. 187–191
10. Байдала В., Якимовська А. Концептуальні основи управління економічною безпекою підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 5 (322). С. 289–293.
11. Брін П. В., Голтвянська Ю. В. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 21. С. 31–34.
12. Байдала В. В., Якимовська А. А. Стратегічне управління економічною безпекою підприємств. *Український журнал прикладної економіки та технік*. 2023. Том 8. № 3. С. 241–245.
13. Данілова Е. І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства: монографія. Київ : Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.
14. Формування та управління системою продовольчої безпеки: монографія / Під заг. ред. к.е.н., доц. Н. С. Згадової, к.е.н., доц. Ю.Г. Неустроєва. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. 247 с.
15. Соціально-економічний розвиток регіону в системі забезпечення продовольчої безпеки: монографія / Під заг. ред. к.е.н., доц. Н. С. Згадової, к.е.н., доц. Ю. Г. Неустроєва, В. В. Лагодієнко та ін. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. 206 с.

References:

1. Atamas H. P. (2022) Rol analizu v rozvytku pidpriemnytstva na rynkovykh zasadakh [The role of analysis in the development of entrepreneurship on a market basis]. Zbirnyk tez dopovidei za materialamy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Problemy ta perspektyvy rozvytku ekonomiky: svitovi ta natsionalni aspekty", ODAU. (Ukraine, Odesa, lystopad 18, 2022), pp. 3–4. Available at: https://economics.net.ua/files/science/admin_men/2022/tezy.pdf
2. Melnychuk O. S., Potebni O. O. (1982) *Etymologichnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Etymological dictionary of the Ukrainian language] vol, 7 t. 1 : A–H; AN URSR. In–t movoznavstva. Kyiv: Nauk. dumka. (in Ukrainian)
3. Varnaliia Z. S. (2009) *Ekonomichna bezpeka* [Economic security]: navch. posib. Kyiv: Znannia, p. 647. (in Ukrainian)
4. Kozachenko H. V., Ponomarov V. P., Liashenko O. M. (2003) *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist ta mekhanizm zabezpechennia* [Economic security of the enterprise: essence and mechanism of provision] [monohrafiia] Kyiv: Libra, p. 280. (in Ukrainian)
5. Heietsia V. M. (2006) *Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo* [Modeling of economic security: state, region, enterprise] monohrafiia. Kharkiv: INZhEK, p. 240. (in Ukrainian)
6. Ofitsiyni sait Holovnoho upravlinnia statystyky v Odeskii oblasti (2023). [Official website of the Main Department of Statistics in Odesa Region]. Available at: www.od.ukrstat.gov.ua
7. Fuchedzhy V. I. (2014). Kharakterystyka strukturnykh elementiv finansovoi bezpeky subiektiv pidpriemnytstva [Characteristics of structural elements of financial security of business entities]. *Efektivna ekonomika* [Efektivna ekonomika]. Vol. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>
8. Prokhorova V., Zalutska Kh., Masla, T. (2021). Mekhanizm upravlinnia rozvytkom suchasnykh pidpriemstv yak adaptatsiina perevaha yikh stratehichnoho funktsionuvannia. [The mechanism of managing the development of modern enterprises as an adaptive advantage of their strategic functioning]. *Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Serii Ekonomika*, vol. 11 (22).
9. Khlivna I. V., Likhonosova G. S. (2018). Oblikovo-kontrolne zabezpechennia finansovoyi diyalnosti subyektu gospodaryuvannia [Accounting and control provision of financial activities of the business entity]. *Ckhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*, vol. 5 (16), pp. 187–191.
10. Baydala V., Yakimovska A. (2023) Kontseptualni osnovi upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu pidpriemstv [Conceptual foundations of management of economic security of enterprises]. *Visnik Khmelniatskogo natsionalnogo universitetu. Ekonomichni nauky*, vol. 5 (322), pp. 289–293.
11. Brin P. V., Goltvyanska Yu. V. (2021) Strategiya rozvytku pidpriemstva: sutnist ta klasifikatsiya [Enterprise development strategy: essence and classification]. *Pidpriemnitstvo ta innovatsiyi*, vol. 21, pp. 31–34.
12. Baydala V. V., Yakimovska AA. (2023). Strategichne upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu pidpriemstv [Strategic management of economic security of enterprises]. *Ukrayinskiy zhurnal prikladnoyi ekonomiki ta tekhniki*, vol, 8, no. 3, pp. 241–245. (in Ukrainian)
13. Danilova E. I. (2020). *Kontseptsiya sistemnogo pidkhodu do upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu pidpriemstva* [The concept of a systemic approach to the management of the economic security of the enterprise]. Monografiya. Kiyiv: Yevropeyska naukova platforma, 342 p. (in Ukrainian)
14. Zgadova N. S., Neustroyev Yu. G. (2021) *Formuvannya ta upravlinnya sistemoyu prodovolchoyi bezpeki*. [Formation and management of the food security system]. [monografiya]. Kharkiv: Vidavnistvo Ivanchenka I.S., 247 p. (in Ukrainian)
15. Zgadova N. S., Neustroyev Yu. G., Lagodiyenko V. V. (2021) *Sotsialno-ekonomichniy rozvitok regionu v sistemii zabezpechennia prodovolchoyi bezpeki* [Socio-economic development of the region in the food security system] [monografiya]. Kharkiv: Vidavnistvo Ivanchenka I.S., 206 p. (in Ukrainian)

Halyna Atamas, PhD, Odesa National University of Technology

Nataliiy Zghadova, PhD, Odesa National University of Technology

Oleg Malevich, Postgraduate, Odesa National University of Technology

SCIENTIFIC-PRACTICAL ASPECTS OF SECURITY OF BUSINESS STRUCTURES

The problems related to the essential characteristics of the concept of “security of business structures” are highlighted. The prerequisites and factors of economic security of entrepreneurship at the regional level are considered. The dependence of the economic security of business structures on the efficiency of the functioning of economic entities is assessed, with their allocation into large, medium and small. The dependence of the economic security of business structures on the efficiency of the functioning of economic entities is assessed, with their allocation into large, medium and small. Factors for the formation of favorable prerequisites for strengthening the economic security of entrepreneurship have been determined, taking into account which will lead to the minimization of threats to their effective development. The article highlights the issues of economic security of business structures, which is an integral component of the successful functioning of any enterprise, which contributes to its stability, development and ability to resist external and internal threats. Enterprise security covers not only financial aspects, but also ensuring its legal, organizational and technical security, which allows maintaining a high level of competitiveness. Therefore, effective management of economic security is a priority to ensure the stable functioning of the enterprise in the conditions of a changing economic environment. Special attention is paid to the economic security of enterprises at the regional level. Enterprises operating in certain economic zones face specific problems and challenges arising from local conditions, infrastructural limitations, specificities of regional labor markets and resources. Regional factors, such as the level of infrastructure development, access to financial resources, local regulations, can affect the general level of economic security of business structures, forcing them to adapt to the specific conditions of the region. Attention is paid to the efficiency of the functioning of business entities, which is also determined by their size. Larger enterprises tend to have more financial reserves and can use scale to reduce costs and risks. However, due to their complexity and extensive structure, they may face management and coordination problems. Medium and small enterprises, on the other hand, have greater flexibility and the ability to quickly respond to changes in the market situation, but often do not have sufficient financial resources to ensure their economic security. Therefore, the size of the enterprise was taken into account when developing strategies to ensure its economic security, because each type of business has its own characteristics and needs.

Keywords: *entrepreneurship, business environment, financial security, economic security, efficiency, income, threats, business entity; financial security system.*

Дата надходження до редакції: 03.01.2025 р.